

Koha tulee tutkimuskirjastoihin

Muhonen A (2018). Koha tulee tutkimuskirjastoihin. Tietolinja, 2018(2). Pysyvä osoite: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018093036989>

Avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmä Koha on käytössä lukuisissa kirjastoissa ympäri maailmaa, myös Suomessa. Tämän talvikauden aikana se otetaan käyttöön 16 suomalaisessa tutkimuskirjastossa.

Voyagerista Kohaan

Korkeakoulukirjastojen käyttämä Voyager-kirjastojärjestelmä on elinkaarensa loppuvaiheessa. Se toimii edelleen hyvin omalla sarallaan, mutta ei oikein enää vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Voyagerille on etsitty seuraajaa jo useamman vuoden ajan, mutta monenkeskiset yhteisyritykset eivät tuottaneet toivottua lopputulosta.

Talvella 2018 yhdeksän ammattikorkeakoulu-, kolme erikois- sekä neljä yliopistokirjastoa (mukaan lukien Kansalliskirjasto) päätti ottaa käyttöön järjestelmäkokonaisuuden, jossa avoimen lähdekoodin Koha-kirjastojärjestelmä on keskeisessä asemassa.

Ammattikorkeakoulukirjastot	Erikoiskirjastot	Yliopistokirjastot
Arcada	Kansallisarkiston	Jyväskylän
Centria	kirjasto	yliopisto
Diakonia ammattikorkeakoulu	Tilastokirjasto	Kansalliskirjasto
Haaga-Helia	Varastokirjasto	Svenska
Humanistinen		handelshögskolan
ammattikorkeakoulu		Tritonia, Vaasa
Hämeen ammattikorkeakoulu		
Kaakkois-Suomen		
ammattikorkeakoulu		
Laurea		
Metropolia		

Taulukko 1. Kohaan siirtyvät tutkimuskirjastot

Mukana olevat kirjastot muodostavat avoimen yhteenliittymän, joka toimii yhdessä sovittujen pelisääntöjen mukaisesti. Järjestelmän käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä jäsenet sopivat yhdessä yleiskokouksessa. Yhteenliittymän toiminta on kaikkien siitä kiinnostuneiden seurattavissa, sillä kokousten muistiot sekä muut keskeiset dokumentit ovat [vapaasti katsottavissa netissä](#).

Tuhti järjestelmäkokonaisuus

Koha on osa modulaarista järjestelmäkokonaisuutta, jonka asiakasliittymä on [Finna](#), kuvailualustana [metatietovaranto Melinda](#), sanasto- ja ontologiatyökaluna [Finto](#) sekä sähköisten aineistojen hakuindeksinä PCI ja linkityspalveluna SFX. Näin tutkimuskirjastojen Koha-yhteenliittymä valjastaa käyttöönsä Kansalliskirjaston ja sen yhteistyökumppaneiden yli kymmenen vuoden kehitystyön tulokset.

Osien yhteentoimivuus perustuu avointen rajapintojen ja kuhunkin moduuliin syötettävien tietojen maksimaaliseen hyödyntämiseen. Kukin järjestelmän osa vastaa tiettyyn tarpeeseen, mikä myös tehostaa kokonaisuuden toimintaa. Moduulit ovat tarvittaessa vaihdettavissa yksi kerrallaan. Näin järjestelmäkokonaisuutta voidaan kehittää hallitusti ja systemaattisesti.

Koha toimii virkailijan käyttöliittymänä, jolla hallinnoidaan painettuja aineistoja sekä kirjaston niin halutessa myös hankintaa. Laajalti käytetty Finna säilyy asiakkaiden

käyttöliittymänä. Koha lisää sen toiminnallisuutta, koska se tukee muita kirjastojärjestelmiä paremmin tietojen vaihtoa Finnan kanssa. Kuvailutyön keskittäminen Melindaan jatkuu, jolloin kansallisesta yhteistyöstä saadaan tällä saralla paras mahdollinen tulos. Finto edesauttaa järjestelmäkokonaisuuden keskustelua muiden tietojärjestelmien kanssa. Koha täydentääkin jo nyt käytössä olevaa järjestelmäkokonaisuutta erinomaisesti.

Koeteltu Koha

Koha on ollut käytössä jo lähes 20 vuotta tuhansissa kirjastoissa ympäri maailmaa. Lähimmät kansainväliset vertailukohtat löytyvät naapurimaastamme Ruotsista, jossa esimerkiksi Tukholman, Göteborgin ja Luulajan yliopistot käyttävät sitä. Tekniikka on koeteltua, mutta sitä kehitetään edelleen.

Kotimaassa Koha on laajasti käytössä yleisissä kirjastoissa. Näillä kirjastoilla on oma osakeyhtiö, [Koha-Suomi](#), joka vastaa järjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Yhdessä yleisten kirjastojen kanssa tutkimuskirjastot muodostavat vahvan osaamiskeskittymän, jolla on vaikutusta myös maailmanlaajuisessa Koha-yhteisössä. Kumppanuutta haetaan myös [Svenska Kohanätverketin](#) suunnasta.

Ihan kohta

Kohan käyttöönotto tutkimuskirjastoissa on jo lähellä. Hämeen ammattikorkeakoulun kirjasto valmistautuu käyttöönottoon lokakuussa, Jyväskylän yliopisto joulukuussa. Muut kirjastot tulevat mukaan ensi kevään ja kesän aikana niin, että kaikki nyt yhteenliittymässä mukana olevat kirjastot ovat saaneet sen käyttöönsä viimeistään elokuussa 2019.

Kuva 1. Kohan käyttöönoton roadmap.

Avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmät ovat voimakkaassa kehitysvaiheessa. Tutkimuskirjastojen Koha-yhteenliittymä seuraa aktiivisesti tilannetta ja on valmis toimimaan aina, kun siihen on tarvetta. Vaikka Koha itse on jo koeteltua tekniikkaa, yhdessä muiden järjestelmäkokonaisuuden osien kanssa se kykenee vastaamaan kirjastojen haasteisiin pitkälle tulevaisuuteen.

Kirjoittajan yhteystiedot

Ari Muhonen, johtaja

Jyväskylän yliopisto, Avoimen tiedon keskus

ari.muhonen [at] jyu.fi